

ΟΙ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΧΙΣΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥΣ ΚΑΝΟΝΕΣ

Οι αιρέσεις και τα σχίσματα συνιστούν κατά τους Ίερούς Κανόνες τά πλέον φοβερὰ καὶ ὑπουλά μέσα πού χρησιμοποιεῖ ὁ σατανᾶς γιὰ νά διαρρήξει τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ νά στερήσει τὴ σωτηρία ἀπὸ τὰ μέλη τῆς πού ἐπιλέγουν νά ἀκολουθήσουν τὰ ὄργανά του, δηλαδή τοὺς πρωτεργάτες καὶ πρωτοστάτες τῶν αἱρέσεων (ΑΒ΄, ιγ΄, 357). Κύριο αἷτιο τῆς δημιουργίας τῶν αἱρέσεων ὑπῆρξε ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ «φυσίωσις», πάθη τὰ ὁποῖα ὁδηγοῦν στὴ διάσπαση τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ στὴν προσφορά «κεχωρισμένων» τῶν ἁγίων μυστηρίων σέ θυσιαστήρια πού στρέφονται «κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πίστεως» (Καρθ., ι΄, 469).

Αἵρεση στὴν κανονικὴ παράδοση σημαίνει «στρεβλότης» (Καρχ., Κανὼν, 369), διαστροφή καὶ παραφθορά τῆς πίστεως, γι’ αὐτὸ καὶ συνιστᾷ «ἐλεεινὴ πλάνη» στὴν ὁποία «κατεδέθησαν» οἱ αἱρετικοί (Καρθ., ζστ΄, 500), ἀλλὰ καὶ «μεμιασμένη κοινωνία» (Καρθ., ξθ΄, 502). Κάθε αἵρεση ἀποτελεῖ στὴν πραγματικότητα «ρίζα πικρίας» καὶ «μίασμα [...] τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ» (Ζ΄ Οἰκ., ιστ΄, 335), ἐνῶ ὡς κακὸδοξὴ ἀντίληψη περὶ τὴν πίστη συνιστᾷ «φauλότητα» πού ὁδηγεῖ στὸν πνευματικὸ ὄλεθρο (Καρθ., νζ΄, 495). Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ καὶ ὁποῖος ἀπὸ τοὺς πιστοὺς ἀποφασίσει νά ἀκολουθήσει τὸ δρόμο τῆς αἱρέσεως διαγράφεται ἀμέσως ἀπὸ τὸν κατάλογο τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἐκπίπτει ἀπὸ τὴν κοινωνία τῆς καὶ ἐξοβελίζεται ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς (ΣΤ΄ Οἰκ., α΄, 218), μέ συνέπεια νά ἀπωλέσει παντελῶς τὴ δυνατότητα τῆς σωτηρίας. Το κάθε μέλος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ κάθε πιστός, ἐφόσον θά παρασυρθεῖ καὶ θά ἀποδεχθεῖ τὴν κακὸδοξὴ αἱρετι-

κὴ διδασκαλία, ἀποκόπτεται ἀπὸ «τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνώσεως» (Καρθ., ξθ΄, 502) καὶ ἀποσχίζεται «ἐκ τῆς τοῦ Κυριακοῦ σώματος ἐνώσεως» (Καρθ., ζστ΄, 500), μεταβαίνοντας σέ κατὰστασι καὶ χῶρο «ὅπου Ἐκκλησία οὐκ ἔστιν» (Καρχ., Κανὼν, 369), ἀφοῦ ἐντάσσεται στὴν αἵρεση, δηλαδή στὸ «συνέδριον τῆς ἀποστασίας». Ἐπειδὴ μάλιστα ἡ προσχώρηση στὴν αἱρετικὴ κοινότητα θέτει ἀμέσως τὸν πιστὸ ἐκτὸς τῶν κόλπων τῆς Ἐκκλησίας, ὅλοι οἱ αἱρετικοὶ ἢ σχισματικοὶ θεωροῦνται «πάσης ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας ἐκβεβλημένοι καὶ ἀνενέργητοι» (Γ΄ Οἰκ., α΄, 170), εὐρισκόμενοι πλέον κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τοῦ πατέρα τῶν αἱρέσεων διαβόλου, γι’ αὐτὸ κι ἔχουν ἄμεση ἀνάγκη μετάνοιας, ὥστε νά ἀποκτήσουν ἐπίγνωση τῆς ἀλήθειας τῆς πίστεως καὶ νά διαφύγουν ἀπὸ τὴ δαιμονικὴ παγίδα στὴν ὁποία ἔχουν ἐγκλωβιστεῖ (Καρθ., ζστ΄, 500).

Σύμφωνα μέ τοὺς Ίερούς Κανόνες, ὑπάρχουν δύο ὁμάδες πρῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας πού βρίσκονται σέ πλάνη, οἱ αἱρετικοὶ καὶ οἱ σχισματικοί. Στὴν προσπάθειά τους νά ὀρίσουν ἀκριβῶς τί εἶναι οἱ αἱρετικοὶ καὶ τί οἱ σχισματικοί, οἱ συνοδικοὶ Πατέρες ὑπογραμμίζουν, ὅτι «αἱρετικούς δὲ λέγομεν, τοὺς τε πάλαι τῆς Ἐκκλησίας ἀποκηρυχθέντας, καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα ὑφ’ ἡμῶν ἀναθεματισθέντας. «Πρὸς δὲ τούτοις, καὶ τοὺς τὴν πίστιν μὲν τὴν ὑγιᾶ προσποιουμένους ὁμολογεῖν, ἀποσχίσαντας δέ, καὶ ἀντισυνάγοντας τοῖς κανονικοῖς ἡμῶν ἐπισκόποις» (Β΄ Οἰκ., στ΄, 160. Πρβλ. Μ. Βασ., α΄, 587). Αἱρετικοί, δηλαδή, εἶναι ἐκεῖνοι τῶν ὁποίων οἱ κακὸδοξες ἀπόψεις ἔχουν ἀποκηρυχθεῖ ἀπὸ τὴν

Ἐκκλησία καί οἱ ἴδιοι ἔχουν ἀποκοπεῖ μέ ἀνάθεμα ἀπό τό Σῶμα της, ἐνῶ σχισματικοί θεωροῦνται ὅσοι προσποιῶνται ὅτι ἔχουν ὀρθόδοξη πίστη, ὅμως ἔχουν ἀποσχιστεῖ οἰκειοθελῶς ἀπό τήν Ἐκκλησία καί ἀντιτάσσονται στούς κανονικούς ἐπισκόπους, ὁργανώνοντας δικές τους αὐτόνομες εὐχαριστιακές καί ἄλλες λατρευτικές συνάξεις. Γιά τό λόγο αὐτό κι ἐκεῖνος ἀπό τούς πιστούς πού θά ἐπιλέξει νά ἀκολουθήσει ξεχωριστό δρόμο ἀπό αὐτόν τῆς Ἐκκλησίας, προσχωρώντας εἴτε σέ αἵρεση, εἴτε σέ σχισματική κοινότητα, θεωρεῖται πλέον «*ἀλλότριος τῆς Ἐκκλησίας*» μέ συνέπεια ὄχι μόνο νά βυθίζεται ὁ ἴδιος βαθύτερα στήν ἁμαρτία, ἀλλά καί νά γίνεται αἰτία διαφθορᾶς καί διαστροφῆς πολλῶν ἀπό τούς πιστούς (Αντιοχ., α', 406). Καταβάλλοντας προσπάθεια ν' ἀντιμετωπίσουν ἀποτελεσματικότερα τόν κίνδυνο αὐτό γιά τούς πιστούς μέσω τῶν Ἱερῶν Κανόνων, οἱ Πατέρες ἐκλαμβάνουν ὡς ἀκατανόητη καί παντελῶς ἀπαράδεκτη ὁποιαδήποτε συνύπαρξη ἢ συμφιλίωση μέ τούς αἰρετικούς ἢ τούς σχισματικούς ὅσο ἐκεῖνοι παραμένουν στήν πλάνη, ἐφόσον κάθε αἵρεση καί κάθε σχῆμα προσπαθεῖ νά παρασύρει τούς πιστούς στήν κακοδοξία μέσω τῆς πολεμικῆς κυρίως ἐναντίον τοῦ μυστηρίου τοῦ Χριστοῦ. Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἀποτελεῖ κύριο στόχο τῆς πολεμικῆς ὅλων τῶν αἱρέσεων ἡ προσβολή καί ἡ μείωση τοῦ προσώπου καί τοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κάθε αἰρετική πλάνη συνιστᾷ «*τῶν χριστιανοκατηγόρων αἵρεσιν*» (Ζ' Οἰκ., 1στ', 335), ἡ ὁποία ὡς κακόδοξη ἀντίληψη περί τήν πίστη ἀρνεῖται ἔμμεσα ἢ ἄμεσα «*τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ*», γι' αὐτό καί θεωρεῖται εὐθέως κρυφὴ εἰδωλολατρεία (Λαοδ., λε', 433) καί ἁθεΐα, ἐνῶ οἱ ὁπαδοὶ τῶν αἱρέσεων γενικότερα θεωροῦνται «*ἀντίπαλοι Χριστοῦ*», «*ἰερόσυλοι καὶ ἁμαρτωλοὶ*», ἀλλά καί ὡς χριστομάχοι, «*ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας*» (ΣΤ' Οἰκ., α', 218).

Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες προϋποθέτουν τὴν ὑπαρξὴ μίας καί μόνο Ἀγίας Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἐνός Σώματος μέ μία Κεφαλὴ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, ἐφόσον «*παρὰ [...] τοῖς αἰρετικοῖς [...] Ἐκκλησία οὐκ ἔστιν*» (Καρχ., Κανών, 369). Ἐκεῖνοι, συνεπῶς, πού ἀποκόπτονται αὐτόβουλα καί ἠθελημένα καί προσχωροῦν στήν αἵρεση ἢ τό σχῆμα, παύουν νά εἶναι μέλη τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ μέ συνέπεια νά μὴν ἐπενεργεῖ πλέον σ' αὐτούς ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί νά παραμένουν κενοὶ ἀπὸ τὰ χαρίσματά του. Αὐτό ἔχει ὡς συνέπεια τὰ μυστήρια πού ἐπιτελοῦν ἢ συμμετέχουν νά εἶναι ἄκυρα, ἐφόσον στεροῦνται τῆς ἁγιαστικῆς καί τελειωτικῆς χάριτος τοῦ ἁγ. Πνεύματος μέ συνέπεια νά μὴν ὑφίσταται στίς κοινότητές τους τέλειο βάπτισμα καί χρῆσμα. Τοῦτο συμβαίνει

μάλιστα, διότι «*παρὰ δὲ τοῖς αἰρετικοῖς, ὅπου Ἐκκλησία οὐκ ἔστιν, ἀδύνατον ἄφεςιν ἁμαρτῶν λαβεῖν*», ἀλλά καί διότι τὰ μυστήριά τους δὲν εἶναι δυνατόν «*ἐν μέρει ὑπερισχύειν. Εἰ ἡδυνήθη βαπτίσαι, ἴσχυσε καὶ Ἅγιον Πνεῦμα δοῦναι. Εἰ οὐκ ἡδυνήθη, ὅτι ἔξω ὢν, Πνεῦμα ἅγιον οὐκ ἔχει, οὐ δύναται τὸν ἐρχόμενον βαπτίσαι. Ἐνὸς ὄντος τοῦ βαπτίσματος καὶ ἐνὸς ὄντος τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ μιᾶς Ἐκκλησίας ὑπὸ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἐπάνω Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου ἀρχῆθεν λέγοντος, τῆς ἐνότητος τεθεμελιωμένης. Καὶ διὰ τοῦτο τὰ ὑπ' αὐτῶν γινόμενα ψευδῆ καὶ κενὰ ὑπάρχοντα, πάντα ἐστὶν ἀδόκιμα*» (Καρχ., Κανών, 369). Τό γεγονός ὅτι τό βάπτισμα ὀρισμένων αἰρετικῶν καί σχισματικῶν ἔγινε ἀποδεκτό ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία κατὰ φιλόνητο παρὰ χωρήρη καί δὲν ἀναβαπτίστηκαν ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐπάνοδο καί ἐπανένταξή τους στούς κόλπους τῆς (Β' Οἰκ., ζ', 163), δὲ σημαίνει ὅτι σέ ὁποιαδήποτε περίπτωση τὰ μυστήρια τῶν αἰρετικῶν θά μπορούσαν νά θεωρηθοῦν ὡς ἔγκυρα, οὔτε κατ' ἀκρίβεια ἀλλά οὔτε καί κατ' οἰκονομία. Ἀντίθετα καί μόνο τό τόλμημα τῆς τελέσεώς τους ἀπὸ τούς αἰρετικούς ἢ σχισματικούς ψευδοκληρικούς εἶναι ἄρκετό γιά νά συμβάλλει περισσότερο στήν καταδίκη τους, καθόσον στήν Ἐκκλησία «*πάντα τὰ ἁγιάσματα σωτηριωδῶς αἰώνια καὶ ζωτικὰ παραλαμβάνονται, ἅτινα τοῖς ἐπιμένουσιν ἐν τῇ αἵρεσει, μέγαλην τῆς καταδίκης τὴν τιμωρίαν πορίζουσιν, ἵνα, ὅπερ ἦν αὐτοῖς ἐν τῇ ἀληθείᾳ πρὸς τὴν αἰώνιον ζωὴν ἀκολουθητέον φωτεινότερον, τοῦτο γένηται αὐτοῖς ἐν τῇ πλάνῃ σκοτεινότερον καὶ πλέον καταδικασμένον. Ὅπερ τινὲς ἔφυγον, καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς καθολικῆς μητρὸς τὰ εὐθύτατα ἐπιγνόντες, πάντα ἐκεῖνα τὰ ἅγια μυστήρια, φίλτρῳ τῆς ἀληθείας ἐπίστευσαν καὶ ὑπεδέξαντο*» (Καρθ., νζ', 495).

Στοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, ὅμως, τονίζεται ἰδιαίτερα ἐπίσης, ὅτι ὄχι μόνον οἱ αἰρετικοί, ἀλλά καί οἱ σχισματικοί βρίσκονται ἐκτός τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος καί στεροῦνται τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ὅπως σημειώνει ἐπ' αὐτοῦ ὁ Μ. Βασίλειος, «*ἡ μὲν ἀρχὴ τοῦ χωρισμοῦ διὰ σχίσματος γέγονεν· οἱ δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἀποστάντες, οὐκ ἔτι ἔσχον τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ἑαυτούς· ἐπέλιπε γὰρ ἡ μετάδοσις τῷ διακοπῇ τὴν ἀκολουθίαν. Οἱ μὲν γὰρ πρῶτοι ἀναχωρήσαντες, παρὰ τῶν Πατέρων ἔσχον τῆς χειροτονίας, καὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν αὐτῶν, εἶχον τὸ χάρισμα τὸ πνευματικόν, οἱ δὲ ἀπορράγεντες, λαϊκοὶ γενόμενοι, οὔτε τοῦ βαπτίζειν, οὔτε τοῦ χειροτονεῖν εἶχον τὴν ἐξουσίαν· οὔτε ἡδύναντο χάριν Πνεύματος ἁγίου ἐτέροις παρέχειν, ἢς αὐτοὶ ἐκπεπτώκασι· δι' ὃ ὡς παρὰ λαϊκῶν βαπτίζομένους τοὺς παρ' αὐτῶν, ἐκέλευσαν ἐρχομένους ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν, τῷ ἀληθινῷ βαπτίσματι τῷ τῆς Ἐκκλησίας ἀνακαθαίρεσθαι*» (Μ. Βασ., α', 587).

Γι' αυτό και παρά τη διάκριση της ἀποστασίας ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν διάσπαση τῆς ἐνότητάς της σὲ αἵρεση καὶ σχῆμα, δὲν παύουν τόσο ἡ αἵρεση, ὅσο καὶ τὸ σχῆμα νὰ χωρίζουν τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τὸν ἀποστεροῦν τῆς θείας Χάριτος (Καρθ., ζθ', 502). Τὸ γεγονός αὐτὸ ὑπογραμμίζει τὸ «ἀνάθεμα», τὸ ὁποῖο οἱ Ἱεροὶ Κανόνες προβλέπουν γιὰ κάθε πιστὸ πού δὲν ὀρθοδοξεῖ στὴν πίστη ἢ ἀποστασιοποιεῖται ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία, καθὼς ἔχει τὴν ἔννοια ὅτι τὸν ἀποκόπτει ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸ Σῶμα, τὸν θέτει ἐκτὸς τοῦ σωτηριώδους χώρου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ταυτόχρονα εἰδοποιεῖ καὶ ἀνακοινώνει στὸ ἐκκλησιαστικὸ πλήρωμα τὸ πρόσωπο ἐκεῖνο τοῦ ὁποῖου οἱ ἀπόψεις εἶναι αἰρετικές καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἀποφεύγεται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς. Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο μὲ τὸν αἰρετικὸ καὶ ὁ σχισματικὸς, ὅταν χωριστεῖ ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξο Καθολικὴ Ἐκκλησίαν, στερεῖται τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ἄν μάλιστα εἶναι κληρικὸς καθαιρεῖται, ἐνῶ ἂν εἶναι λαϊκὸς ἀφορίζεται καὶ ἀναθεματίζεται (Ἀποστ., λα', 32 - Γάγγρ., στ', 399 - Καρθ., ι', 469 - ΑΒ', ιγ'· ιδ'· ιε', 357-358). Αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ λόγος πού οἱ Ἱεροὶ Κανόνες ἀπαγορεύουν αὐστηρότατα ὁποιασδήποτε μορφῆς συμπορευχή μὲ τοὺς αἰρετικούς ἢ τοὺς σχισματικούς (Λαοδ., λγ', 433), καθὼς καὶ μὲ ἐκείνους πού γιὰ ὅποιονδήποτε λόγο ἔχουν ἀποκοπῇ ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ κοινωνία, καὶ μάλιστα ὄχι μόνο κατὰ τὴν δημόσια προσευχή στοὺς εὐκτήριους οἴκους, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἰδιωτικὴ στίς οἰκίαις. Ἡ μὴ τήρηση τοῦ Κανόνα αὐτοῦ προβλέπει γιὰ μὲν τὰ λαϊκὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τὴν ποινὴ τοῦ ἀφορισμοῦ (Ἀποστ., ι', 13), γιὰ δὲ τοὺς κληρικούς προβλέπεται ἐπίσης ὁ ἀφορισμὸς, ἐνῶ ἂν ἐπιτραπῇ σὲ αἰρετικούς ἢ σχισματικούς νὰ ἐνεργήσουν ὅτιδήποτε ὡς κληρικοί, ἀναγνωριστεῖ δηλαδή ἔστω καὶ ἔμμεσα ἡ ἱερωσύνη τους, ἐπιβάλλεται στοὺς ὀρθόδοξους κληρικούς ἡ ποινὴ τῆς καθαιρέσεως (Ἀποστ., μέ'· μστ'· ξε', 50· 51· 84 - Λαοδ., θ', 423). Ὅχι μόνο, συνεπῶς, ἀπαγορεύεται ἡ συμπορευχή ὁποιοῦδήποτε μὲ τοὺς αἰρετικούς, ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται γιὰ κανένα λόγο καὶ ἡ εἴσοδος τῶν ἀμετανόητων αἰρετικῶν στοὺς ὀρθόδοξους ναοὺς (Λαοδ., στ', 422), πολὺ δὲ περισσότερο τοὺς ἀπαγορεύεται αὐστηρὰ νὰ εἶναι παρόντες ἐνῶ τελεῖται ἡ Θεία Εὐχαριστία (Τιμ. Αλεξ., θ', 670). Κατὰ τὸν ἴδιο τρόπο οὔτε τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, κληρικοί ἢ λαϊκοί, ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέρχονται σὲ κοιμητήρια ἢ μαρτύρια αἰρετικῶν μὲ σκοπὸ νὰ προσευχηθοῦν (Λαοδ., θ', 423). Ἐτσι, ἐκεῖνοι ἀπὸ τοὺς πιστοὺς πού μεταβαίνουν καὶ προσεύχονται σὲ τάφους ψευδομαρτύρων αἰρετικῶν πρέπει νὰ ἀναθεματίζονται (Λαοδ., λδ', 433). Ὅσον ἀφορᾷ εἰδικότερα στα λαϊκὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐπι-

τρέπεται νὰ λαμβάνουν γιὰ ὅποιονδήποτε λόγο εὐλογίες ἀπὸ αἰρετικούς ἢ σχισματικούς ψευδοκληρικούς, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ τους ἐμφάνιση ἢ τὴν φαινομενικὴ τους ἀρετὴ, καθὼς ἀπουσιάζει ἀπὸ αὐτοὺς ἡ χάρις τῆς ἱερωσύνης καὶ οἱ εὐλογίες τους εἶναι στὴν πραγματικότητα «ἀλογίαι» (Λαοδ., λβ', 433). Τὰ λαϊκὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ὅμως δὲν ἐπιτρέπεται ἐπίσης νὰ συνάπτουν συγγενικές σχέσεις μὲ αἰρετικούς, γι' αὐτὸ καὶ κατ' ἀκρίβειαν δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται ὁ γάμος μὲ αἰρετικούς ἢ ἀλλόθρησκους (Δ' Οἰκ., ιδ', 196 - ΣΤ' Οἰκ., οβ', 282 - Λαοδ., λα', 432 - Καρθ., κα', 477). Ὅχι μόνο δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συνάπτουν συγγενικές σχέσεις τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας μὲ αἰρετικούς, ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε νὰ συνεορτάζουν μαζί τους, οὔτε πολὺ περισσότερο νὰ δέχονται ἑορταστικά δῶρα ἀπὸ αὐτοὺς (Λαοδ., λζ', 435), γι' αὐτὸ καὶ θεωρεῖται ἀνεπίτρεπτο ἐπίσκοποι ἢ ἄλλοι κληρικοί νὰ ἀφήνουν μὲ διαθήκη τὴν περιουσίαν τους σὲ συγγενεῖς τους αἰρετικούς, ἢ νὰ τοὺς δωρίζουν ὅτιδήποτε ἐνῶ βρίσκονται στὴν ζωὴ (Καρθ., κβ', 478). Ἄν μάλιστα κάποιος ἐπίσκοπος κληροδοτήσῃ ὅτιδήποτε ἀπὸ τὴν περιουσίαν του σὲ αἰρετικούς ἢ εἰδωλολάτρεις συγγενεῖς του, ἀναθεματίζεται καὶ ἀποκόπτεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἀκόμη καὶ μετὰ τὸ θάνατό του (Καρθ., πα', 507).

Ἡ αὐστηρότητα αὐτὴ τῶν Ἱερῶν Κανόνων ἔναντι τῶν αἰρετικῶν ἔχει ὡς σκοπὸ ἀφενὸς νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν πλάνη τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴν ὀδηγήσῃ σὲ ἐφησυχασμὸ τοὺς ἴδιους τοὺς αἰρετικούς ὅτι ἡ κακοδοξία τους γίνεται ἀποδεκτὴ ἐμμέσως ἢ τουλάχιστον ἀνεκτὴ ἀπὸ μέλη τῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα τοὺς κληρικούς. Γι' αὐτὸ καὶ τὰ ἐπιτίμια πού προβλέπονται γιὰ τὴν ποιμαντικὴ ἀντιμετώπιση τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας πού προσχώρησαν σὲ σχῆμα ἢ αἵρεση, ἐπισημαίνουν καὶ ἀναγνωρίζουν τὴν κατάστασιν στὴν ὁποία αὐτὰ μὲ τρόπο αὐτόβουλο καὶ ἐλεύθερο μετέβησαν, ὅτι εἶναι δηλαδή ἀποκομμένα καὶ τοποθετημένα ἐκτὸς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος, μὲ σκοπὸ τὴν συναίσθησιν τοῦ ὀλισθήματός τους καὶ τὴν ἐπιστροφή τους στὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ στάση αὐτὴ τῶν Ἱερῶν Κανόνων δὲν ἔχει τιμωρητικὸ, ἀλλὰ ποιμαντικὸ καὶ θεραπευτικὸ (ΣΤ' Οἰκ., β', 220) χαρακτῆρα, ὁ ὁποῖος διακρίνεται ἀπὸ δυναμικότητα, ἀποφασιστικότητα καὶ ταυτόχρονα ἀπὸ φιλευσπλαχνία μὲ σκοπὸ νὰ θεραπεύει οὐσιαστικὰ τὰ πνευματικὰ τραύματα τῶν αἰρετικῶν ἢ τῶν σχισματικῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὴν ἀμβλύνει τίς συνειδήσεις τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ἱεροὶ Κανόνες δηλαδή, ἐπιδεικνύουν ἔναντι τῶν αἰρετικῶν αὐστηρότητα καὶ ἀποφασιστικότητα ὡς πρὸς τὴν ἀντιμετώπιση τῆς κακοδοξίας τους καὶ τῆς προσπάθειας διάσπασης

τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος, εἶναι ὅμως διάχυτη παράλληλα ἢ φιλόανθρωπη μέριμνα πού ἐπιδεικνύουν γιά τήν ἐπιστροφή καί τή σωτηρία τους, πράγμα πού καταφαίνεται ἀπό τή διάκριση πού κάνουν ἀνάμεσα στήν αἵρεση ἢ τό σχῆμα καί στούς αἰρετικούς ἢ τούς σχισματικούς. Τήν αἵρεση καί τό σχῆμα ἀποστρέφονται καί καταδικάζουν ἀπολύτως οἱ Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ γιά τούς αἰρετικούς καί τούς σχισματικούς ἐκφράζονται μέ ἀγάπη καί φανερή διάθεση μέριμνας γιά τή σωτηρία τους, ἐκλαμβάνοντάς τους ὡς πλανημένα καί ἀσθενῆ πρόην μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτό καί ἔναντι τῶν αἰρετικῶν καί τῶν σχισματικῶν ἡ κανονική παράδοση προβλέπει κυρίως φιλόανθρωπα μέτρα γιά τήν ἐπιστροφή τους «τῇ ὀρθοδόξῃ καί τῇ μερίδι τῶν σωζομένων» (Β' Οἰκ., ζ', 163). Ἡ ἐπιθυμία τῆς ἐπιστροφῆς τους ὅμως στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ἀπαραίτητο νά συνοδεύεται ἀπό μετάνοια εἰλικρινή (Μ. Βασ., α', 587), πρόθεση ἀποκήρυξης τῆς αἰρετικῆς πλάνης καί ἀνευ ὄρων

ἀποδοχή τῆς ἀλήθειας τῆς πίστεως. Οἱ αἰρετικοί πού ἐπανεπεντάσσονται στήν Ἐκκλησία, δηλαδή, εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀναθεματίσουν καί νά ἀρνηθοῦν «πᾶσαν αἵρεσιν, μὴ φρονοῦσαν, ὡς φρονεῖ ἡ ἁγία τοῦ Θεοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία» (Β' Οἰκ., ζ', 163. Πρβλ. Λαοδ. ζ', 422-423). Ἡ εἰλικρίνεια μάλιστα τῆς πρόθεσῆς τους νά συγκαταλεγοῦν καί πάλι στά μέλη τῆς Ποίμνης τοῦ Χριστοῦ, ἐπιβεβαιώνεται μέ τήν ἔγγραφη ὁμολογία τῆς πίστεώς τους, τήν ὁποία θά ὑποβάλλουν στόν ἐπίσκοπο, ὅπου θά διαβεβαιώνουν ρητά ὅτι ἀποδέχονται καί ἐπιθυμοῦν στό ἐξῆς νά ἀκολουθοῦν «ἐν πᾶσι τοῖς δόγμασι τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας» (Α' Οἰκ., ἡ', 133). Ἡ ἀποδοχή τους ὅμως καί πάλι στήν Ἐκκλησία δέν ὁλοκληρώνεται μέ τήν ὁμολογία, ἀλλά καί μέ τήν κατήχηση, ἡ ὁποία πρέπει νά ἐπιτελεῖται λεπτομερῶς καί «μετὰ πάσης ἐπιμελείας» (Λαοδ., ἡ', 423).

π. Εὐάγγελος Κ. Πριγκιπάκης

* **Σημείωση** : Τά ἐντός τῶν παρενθέσεων στοιχεῖα σημαίνουν κατά σειρά : α. τό ὄνομα τῆς Συνόδου, β. τόν ἀριθμό τοῦ Κανόνα καί γ. τή σελίδα στό Ἀγαπίου Ἱερομονάχου - Νικόδημου Μοναχοῦ, Πηδάλιον τῆς νοητῆς Νηός τῆς Μίας Ἀγίας Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησίας ἥτοι ἅπαντες οἱ Ἱεροὶ καί Θεῖοι κανόνες τῶν ἁγίων καί πανευφύμων Ἀποστόλων, τῶν ἁγίων καί Οἰκουμενικῶν τε καί Τοπικῶν Συνόδων καί τῶν κατά μέρος θείων Πατέρων, Ἐν Ἀθήναις : Ἀστήρ, 1982.

ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ: 6977582800

CTΩΜΕΝ ΚΑΛΩC

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΑΝΤΙΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΟΣ

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩC ΠΑΤΡΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ

τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πατρῶν

κ.κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙC ΠΑΤΡΩΝ

Ν. Βότση 34, Τηλ. : 2610-320.602, Fax: 2610-279.533 email: i-m-patron@otenet.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟC ΕΚΔΟCΕΩΝ

Ἀρχιμ. Τιμόθεος Γ. Παπασταύρου

ΥΠΕΥΘΥΝΟC ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Π. Κούλης, Ψηφιακές Εκτυπώσεις, email: paulkoulis@gmail.com